

KDYŽ MIZÍ STEPI, MIZÍ I ZMIJE!

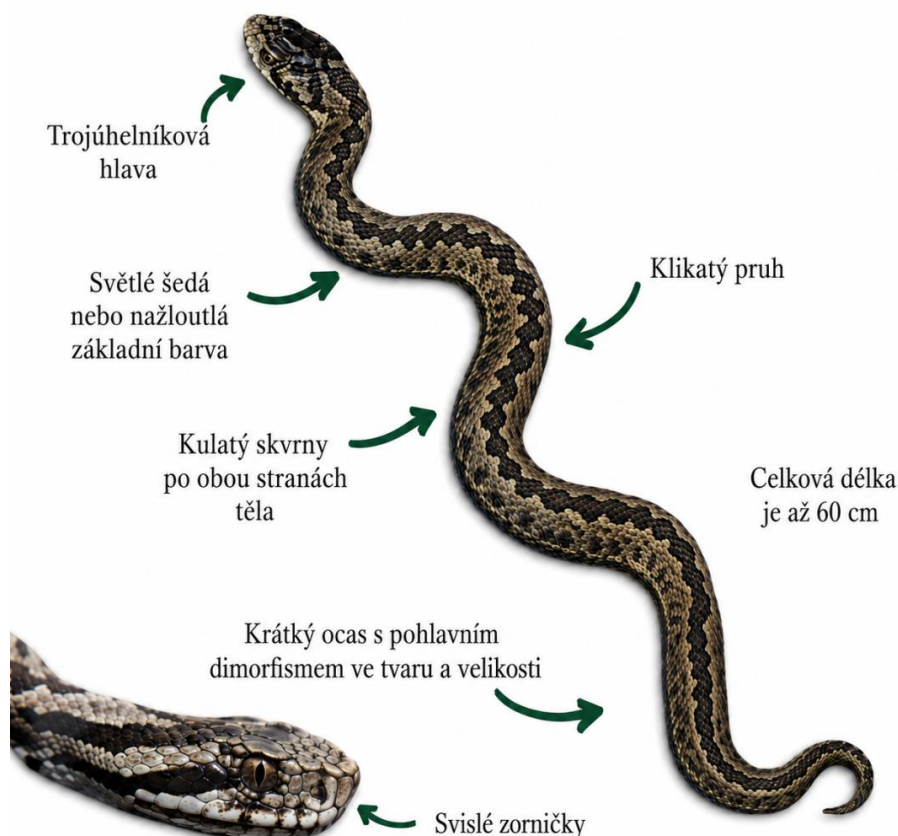
**HUNGARIAN
MEADOW VIPER
PROJECT**

Ochrana zmije menší rákošské

Panonské stepi patří mezi nejvzácnější a nejohroženější ekosystémy Evropy. Jejich symbolem se stala zmije menší rákošská (*Vipera ursinii rakosiensis*), která patří mezi nejohroženější jedovaté hady našeho kontinentu a jejíž přežití dnes závisí na aktivní ochraně člověka.

Zmije menší rákošská je drobný poddruh dorůstající délky přibližně 50 cm. Ještě na počátku 20. století byla v některých částech svého areálu poměrně běžná, dnes však přežívá pouze v několika izolovaných populacích v Maďarsku a Rumunsku. Z Rakouska vymizela úplně a poslední doložené pozorování pochází ze 70. let 20. století. Její domov tvoří mozaika stepních trávníků, vlhkých luk, pastvin a mokřadů. Živí se především sarančaty, kobylkami a drobnými ještěrkami. Dospělí jedinci svůj jídelníček doplňují také mláďaty ptáků a drobnými hlodavci. Páří se na jaře a samice na přelomu července a srpna rodí živá mláďata. Právě zánik vhodných biotopů přivedl tento jedinečný druh na pokraj vyhynutí

Návrat do panonských stepí

V roce 2004 vzniklo v Národním parku Kiskunság specializované chovné centrum, jehož cílem bylo zachránit zmiji menší rákošskou před vyhynutím. Projekt propojuje ochranu přírody (*in situ*) s chovem pojistné populace (*ex situ*) a patří k nejúspěšnějším programům na ochranu plazů ve střední Evropě.

HROZBY:

Úbytek přirozených stanovišť

Narůstající počet predátorů

Extrémní povětrnostní podmínky

Silné sucho nebo požáry

Nelegální odchyt a obchod

Součástí programu je řízený chov s důrazem na zachování genetické rozmanitosti, obnova stepních biotopů, pravidelný monitoring volně žijících populací, vědecký výzkum i environmentální vzdělávání. V chovném centru se během více než dvaceti let narodilo přibližně 5 800 mláďat, která pomáhají zajistit budoucnost tohoto kriticky ohroženého poddruhu. První zmije odchované v lidské péči byly do přírody vypuštěny již v roce 2010. Od té doby bylo na 15 lokalitách v Maďarsku vypuštěno více než 1 200 jedinců a na všech těchto místech bylo následně potvrzeno jejich úspěšné rozmnožování ve volné přírodě.

Ochranný program se však nezaměřuje pouze na odchov a vypouštění zmijí. Jeho součástí je také obnova a péče o chráněná území soustavy Natura 2000, vytváření ekologických koridorů mezi izolovanými populacemi, obnova mokřadních i stepních biotopů, vědecký výzkum, dlouhodobý monitoring i vzdělávání veřejnosti. Odborníci obnovují travní porosty, regulují invazní rostliny a pomocí pastvy hospodářských zvířat vytvářejí pestré mozaiky stanovišť.

Díky tomu se zlepšují podmínky nejen pro zmijs menší rákošskou, ale i pro mnoho dalších ohrožených druhů panonských stepí, například sysla obecného (*Spermophilus citellus*), dropa velkého (*Otis tarda*), ještěrku travní (*Podarcis tauricus*), řadu vzácných druhů motýlů, samotářských včel a dalších bezobratlých.

Koordinátorem projektu je BirdLife Hungary (Maďarská ornitologická a ochranná společnost – MME). Na jeho realizaci spolupracují také Národní park Kiskunság, Národní park Duna-Ípoly, Národní park Fertő-Hanság a Zoo a botanická zahrada Budapešť. Projekt je financován z programu LIFE Evropské unie a Ministerstva zemědělství Maďarska.

Moderní monitoring

Každá zmijs menší rákošská má jedinečné uspořádání hlavových štítků, díky kterému ji lze spolehlivě rozpoznat podle fotografie bez nutnosti čipování nebo jiného značení. Součástí monitoringu jsou pravidelné botanické průzkumy, kontrola nor využívaných jako úkryty, genetické analýzy nově zaznamenaných jedinců i využití fotopastí v kombinaci s krátkými naváděcími zábranami (*drift fences*). Tento moderní systém umožňuje sledovat pohyb jednotlivých zmijs, identifikovat je, odhadovat jejich velikost a dlouhodobě hodnotit úspěšnost repatriačního programu.

OCHRANNÁ OPATŘENÍ:

Obnova stanovišť, zakládání travních porostů, zavádění pastvy

Odstraňování invazních rostlin

Omezování predátorů

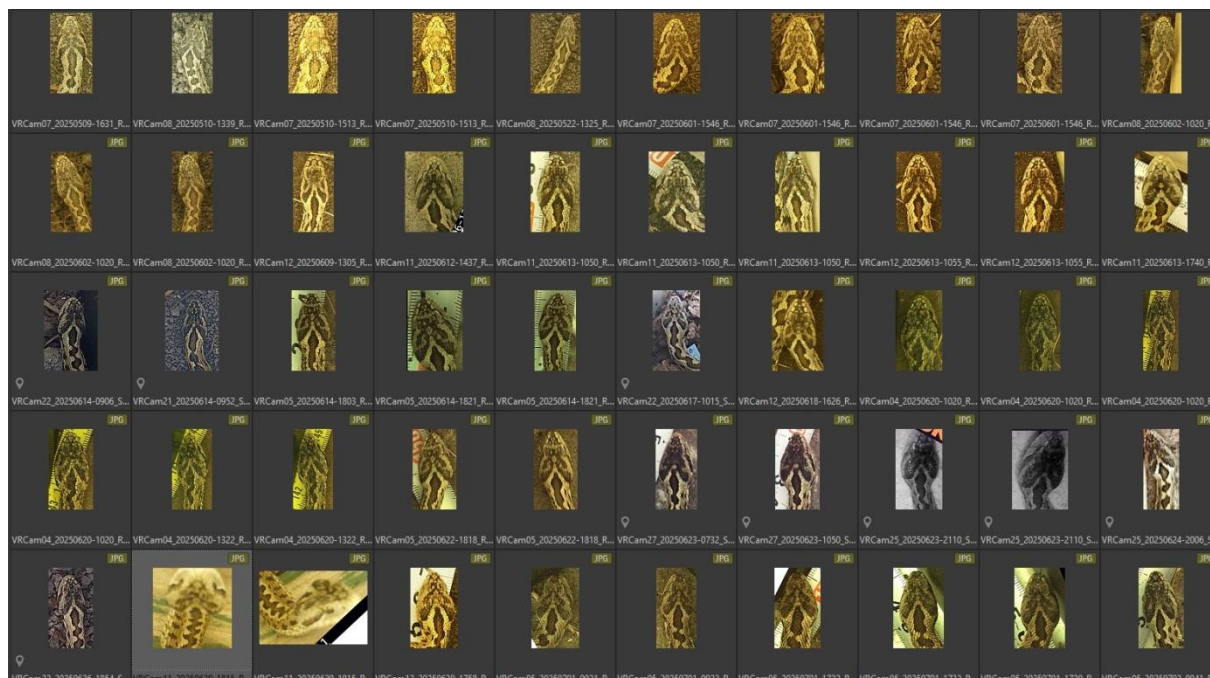
Monitoring a výzkum stanovišť a zmijs

Odchov a reintrodukce

Zvyšování povědomí veřejnosti

Zoo a BZ Plzeň podporuje tento projekt prostřednictvím veřejné sbírky od roku 2025. Díky finanční podpoře bylo možné rozšířit monitoring na všechny lokality, kde jsou zmije vypouštěny, instalací 10 fotopastových systémů. Získaná data pomáhají lépe porozumět životu tohoto vzácného hada, hodnotit úspěšnost repatriačního programu a plánovat další ochranná opatření. V roce 2026 se pracovníci Zoo Plzeň zúčastnili odborného workshopu v Maďarsku, kde navštívili chovné centrum i lokality výskytu zmije menší rákošské a seznámili se s nejnovějšími metodami její ochrany.

Jak mohu pomoci?

Navštivte Zoo a BZ Plzeň! Podporujeme spolu s Vámi prostřednictvím projektu [Help nature.](#)

Záchranné projekty Zoo a BZ Plzeň můžete podpořit jednorázovým finančním darem na náš sbírkový účet

Oficiální stránky projektu: <https://www.rakosivipera.hu/en/>

Sbírkový účet na podporu projektů
ochrany přírody v Zoo a BZ města Plzně

QR PLATBA